Opdat wij nooit vergeten

Afgelopen week was ik in Krakau, op uitnodiging van de European Jewish Association. Samen met burgemeesters, parlementariërs, ministers en vertegenwoordigers van Joodse gemeenschappen uit verschillende Europese landen spraken we over de sterke toename van antisemitisme in Europa. En over de zorg dat we onvoldoende leren van wat ruim tachtig jaar geleden is gebeurd.

De verhalen en gesprekken maakten diepe indruk op mij. Ze lieten zien dat tolerantie en respect voor elkaar nooit vanzelfsprekend zijn.

De volgende dag bezochten we Auschwitz. Daar zagen we met eigen ogen waartoe haat en uitsluiting kunnen leiden als een samenleving wegkijkt en zwijgt. Het is nauwelijks te bevatten dat miljoenen mensen werden gevangengenomen, mishandeld en vermoord. Niet om wat zij hadden gedaan, maar om wie zij waren.

Voor mij had dat bezoek ook een heel persoonlijke betekenis. Mijn eigen familie, onder wie mijn grootouders, heeft de verschrikkingen van die tijd meegemaakt en dierbaren verloren. Lopend door Auschwitz, langs de gaskamers en crematoria, kwam die familiegeschiedenis heel dichtbij.

We sloten ons bezoek af met een herdenkingsceremonie en een kranslegging. Op de terugweg was het stil in de bus. Woorden waren even niet nodig.

Maar daarna zijn woorden én daden juist wel nodig. Antisemitisme mag nooit normaal worden. Ook andere vormen van haat en uitsluiting vragen van ons dat we niet wegkijken. Van bestuurders, politici, maar uiteindelijk van ons allemaal.

Wij kunnen het verleden niet veranderen. Wel kunnen we bepalen hoe we vandaag handelen. Door op te staan én op te treden wanneer mensen worden uitgesloten, bedreigd of weggezet om wie ze zijn.

Dat zijn we de slachtoffers verschuldigd.
Opdat wij nooit vergeten.